

FOURTH SECTION

SPRAWA MEJER i JAŁOSZYŃSKA przeciwko POLSCE

(Skarga nr 62109/00)

WYROK

STRASBOURG

19 październik 2004

PRAWOMOCNY

19/01/2005

Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez Artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji

W sprawie Mejer i Jałoszyńska przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba złożona z następujących sędziów:

Pan Nicolas BRATZA, *Przewodniczący*,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pani V. STRÁŽNICKÁ,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI, *sędziowie*,
oraz Pana M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 28 września 2004 r.,
Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 62109/00) wniesionej w dniu 24 maja 1999 r. przeciwko Polsce do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywateli polskich, pana Jana Mejera (pierwszy ze skarżących) i panią Mirosławę Jałoszyńską (drugi ze skarżących).

2. Rząd Polski („Rząd”) reprezentowany był przez swoich Pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie, pana J. Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący zarzucali w szczególności, że długość postępowania w ich sprawie przekroczyła kryterium „rozsądnego terminu”.

4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (Artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W obrębie tej Sekcji (Artykuł 27 § 1 Konwencji) zgodnie z Artykułem 26 § 1 Regulaminu ukonstytuowała się Izba do rozpatrzenia niniejszej sprawy.

5. Skarżący i Rząd przedstawili obserwacje dotyczące meritum sprawy (zgodnie z Artykułem 59 § 1).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

6. Pierwszy ze skarżących urodził się w 1942 roku, a drugi skarżący w 1944. Oboje zamieszkują we Wrocławiu, w Polsce.

7. 19 maja 1994 skarżący, będący pracownikami Politechniki Wrocławskiej oraz członkami związku zawodowego, zostali poinformowani przez pracodawcę, iż od 1 września ich umowa o pracę zostanie zmodyfikowana a oni zostaną przeniesieni.

8. 24 maja 1994 skarżący pozwali Politechnikę Wrocławską do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieście¹, domagając się anulowania decyzji pracodawcy. Sąd połączył ich sprawy.

9. W rezultacie odmowy zaakceptowania przez skarżących zmian do umowy o pracę, zostali oni zwolnieni z pracy z dniem 31 sierpnia 1994 r. Następnie skarżący zmienili żądanie i wnieśli do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieście pozew o przywrócenie do pracy.

10. 15 września 1994 sąd odbył pierwsze posiedzenie w sprawie. Nałożył on karę pieniężną na pozwanego za niestawienie się w sądzie. Sąd odbył posiedzenia w dniach 20 października i 6 grudnia 1994 oraz 10 stycznia 1995. Posiedzenie wyznaczone na 27 stycznia 1995 r. zostało odwołane, ponieważ sędzia przewodniczący był chory.

11. 24 lutego 1995 sąd odbył posiedzenie i wysłuchał zeznań stron i świadków. 10 marca 1995 drugi ze skarżących zwrócił się do sądu z prośbą o niewyznaczanie posiedzeń na środy i piątki, ponieważ w te dni nie była ona w stanie stawiać się w sądzie. Na posiedzeniu 1 czerwca 1995 sąd przesłuchał kolejnych świadków. 16 czerwca 1995 sąd zarządził dostarczenie akt sprawy od Prokuratora Rejonowego Wrocławia-Śródmieście.

12. 6 lipca, 28 września i 7 grudnia 1995 oraz 5 stycznia 1996 sąd odbywał posiedzenia.

13. 16 stycznia 1996 Sąd Rejonowy wydał wyrok. Skarżący odwołali się od niego.

14. 16 kwietnia 1996 Sąd Wojewódzki we Wrocławiu² odbył pierwsze posiedzenie. 30 kwietnia 1996 Sąd Wojewódzki uchylił wyrok pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

15. Rozprawa wyznaczona na 31 lipca 1996 została odroczone, bowiem nie stawił się prawnik pozwanego. 4 października 1996 sąd odbył posiedzenie i wysłuchał świadków. Rozprawa wyznaczona na

¹ Wydział IV Pracy

² Sąd Wojewódzki Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

5 grudnia 1996 została odroczone, bowiem świadek nie pojawił się w sądzie.

16. 7 lutego 1997 Sąd Rejonowy wydał wyrok i nakazał przywrócenie skarżących do pracy. Pozwany odwołał się od wyroku.

17. 27 stycznia i 28 kwietnia 1998 Sąd Okręgowy we Wrocławiu odbył posiedzenia. 9 lipca 1998 sąd nakazał obrońcy pozwanego przedstawienie pewnych dokumentacyjnych dowodów.

18. 17 września 1998 sąd odroczył rozprawę ze względu na nie pojawienie się w sądzie wezwanego świadka. 26 listopada 1998 sąd odbył posiedzenie i przesłuchał świadka.

19. 10 grudnia 1998 Sąd Okręgowy wydał wyrok. Zmienił on wyrok pierwszej instancji w przedmiocie przywrócenia do pracy skarżących oraz przyznał im rekompensatę za bezprawne zwolnienie.

20. Skarżący wnieśli kasację do Sądu Najwyższego. 15 października 1999 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

21. 9 maja i 5 września 2000 sąd odbył posiedzenia. Na posiedzeniu 28 listopada 2000 r. skarżący wystąpili o wyłączenie 2 sędziów Sądu Okręgowego. 12 grudnia 2000 r. sąd oddalił ich wniosek jako nieuzasadniony.

22. Następnie 2 lutego 2001 r. skarżący wnosili o uchylenie siedmiu sędziów Sądu Okręgowego we Wrocławiu. 15 marca 2001 sąd oddalił ich wniosek jako bezzasadny. Kolejna rozprawa odbyła się 2 czerwca 2001 r.

23. Na rozprawie w dniu 5 lipca 2001 r. Sąd Okręgowy wydał wyrok.

24. 28 września 2001 skarżący wnieśli kasację do Sądu Najwyższego.

25. 5 grudnia 2002 Sąd Najwyższy odrzucił kasacje skarżących. Wyrok jest prawomocny.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

26. Skarżący zarzucali, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu”, przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie przewiduje:

„Przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

Rząd sprzeciwił się takiemu stanowisku.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

27. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 24 maja 1994 i zakończył 5 grudnia 2002. Tym samym trwał on 8 lat, 6 miesięcy i 12 dni.

B. Rozsądna długość trwania postępowania

1. Stanowisko skarżących

28. Skarżący twierdzili, że ich sprawa nie była skomplikowana.

29. Dodatkowo utrzymywali oni, że postępowanie miało dla nich dużą wagę, ponieważ dotyczyło powództwa o przywrócenie do pracy.

30. Ostatecznie podkreślili, że sposób w jaki korzystali ze swoich praw procesowych nie opóźnił postępowania w sposób znaczący.

31. W konkluzji poprosili oni Trybunał o stwierdzenie naruszenia Artykułu 6 § 1 Konwencji.

2. Stanowisko Rządu

32. Rząd twierdził, że sprawa była skomplikowana co do faktów i prawa.

33. Podkreślił dodatkowo, że władze sądowe działały w niniejszej sprawie z należytą starannością.

34. Rząd był zdania, że skarżący znacząco przyczynili się do długości postępowania. W szczególności poprzez kilkakrotne zmienianie żądania pozwu oraz wniesienie dwóch wniosków o wyłączenie sędziów.

35. Stwierdził wreszcie, że nie było naruszenia Artykułu 6 § 1 w niniejszym postępowaniu.

3. Ocena Trybunału

36. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniana w świetle okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia złożoności sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (zobacz, m.in., wyrok *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i *Humen przeciwko Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, z 15 października 1999 r.).

37. W niniejszej sprawie Trybunał zauważa po pierwsze, że przedmiot postępowania miał dla skarżących zasadnicze znaczenie, ponieważ chodziło o przywrócenie ich do pracy. W tym kontekście Trybunał przypomina, że pracownik, który uważa, że został niezgodnie z prawem zawieszony w obowiązkach służbowych lub zwolniony z pracy przez swojego pracodawcę ma istotny interes indywidualny w tym, by decyzja sądowa, co do legalności

takiego działania była podjęta szybko. Spory dotyczące zatrudnienia ze swej natury wymagają szybkich rozstrzygnięć, zwłaszcza że wszczynane są przez osoby, które na skutek zwolnienia tracą środki utrzymania (zobacz, m.in., *Obermeier przeciwko Austrii*, wyrok z 28 czerwca 1990 r., Seria A nr 179, s. 23-24, § 72 oraz *Caleffi przeciwko Włochom*, wyrok z 24 maja 1991 r., Seria A nr 206-B, s. 20, § 17). Trybunał nie może więc przychylić się do stanowiska Rządu, że wyjątkowa staranność nie była w niniejszej sprawie konieczna.

38. Trybunał ponadto uważa, że postępowanie skarżących i sposób w jaki korzystali ze swoich uprawnień procesowych nie przyczynił się znacząco do długości trwania postępowania. W szczególności wniosek skarżących o wyłączenie sędziów spowodował opóźnienie 2 miesięcy (zobacz paragrafy 22 i 23 powyżej).

39. Trybunał często stwierdzał naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji w sprawach, które dotyczyły podobnych problemów jak niniejsza (zob. *Frydlender*, cytowany powyżej).

40. Po przeanalizowaniu całego przedłożonego materiału Trybunał uznaje, że Rząd nie przedstawił żadnych faktów lub argumentów zdolnych przekonać go, że w niniejszej sprawie należy dojść do innych wniosków. Mając na względzie swe orzecznictwo dotyczące tej problematyki, Trybunał uznaje, że w rozpatrywanej sprawie długość postępowania była nadmierna i nie spełniała wymogu „rozsądnego terminu”.

41. Doszło tym samym do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

2. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

42. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

43. Skarżący domagali się kwoty 35.000 EUR z tytułu szkód materialnych. Dodatkowo domagali się po 15.000 EUR dla każdego z nich z tytułu szkody niematerialnej.

44. Rząd argumentował, że drugie roszczenie skarżących było wygórowane oraz że nie istniał związek przyczynowy pomiędzy długością postępowania a dochodzoną sumą. Rząd nie ustosunkował się do pierwszego roszczenia skarżących.

45. Odnosząc się do roszczenia za szkody materialne, Trybunał stwierdza na podstawie przedstawionych mu dowodów, że skarżący nie wykazali, że rzekomo doznane przez nich szkody materialne spowodowane zostały przez nadmierną długość rzeczzonego postępowania. W konsekwencji brak jest podstawy dla przyznania jakiegokolwiek świadczenia z tego tytułu (zobacz, *mutatis mutandis*, *Kudła przeciwko Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

46. Trybunał uważa jednak, że skarżący z pewnością doznali szkód o charakterze niematerialnym w postaci cierpienia i frustracji spowodowanych przedłużającym się postępowaniem, które to nie mogą zostać zrekompensowane samym orzeczeniem naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje z tego tytułu każdemu ze skarżących kwotę 2,500 EUR.

B. Koszty i wydatki

47. Drugi ze skarżących domagał się także zwrotu 400 EUR z tytułu kosztów i wydatków poniesionych przed sądami krajowymi (wynagrodzenie prawnika).

48. Rząd zwrócił się do Trybunału o zasądzenie, jeśli w ogóle, tylko tych kosztów i wydatków, które były poniesione rzeczywiście i konieczne podczas przygotowywania sprawy skarżącego przed Trybunałem oraz były rozsądne co do kwoty. Rząd oparł się na orzeczeniu w sprawie *Zimmerman and Steiner v. Switzerland*, wyrok z 13 lipca 1983 (Serie A nr 66, s. 14, § 36).

49. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału, skarżący jest uprawniony do otrzymania zwrotu kosztów i wydatków jedynie w takim zakresie, w jakim zostało wykazane, iż zostały one faktycznie poniesione, że były konieczne a także, że były rozsądne co do wysokości. W przedmiotowej sprawie Trybunał, mając na uwadze posiadane informacje i powyższe kryteria, odrzuca roszczenie o zwrot kosztów i wydatków w postępowaniu krajowym.

C. Odsetki za zwłokę

50. Trybunał uważa, że odsetki za zwłokę w wypłacie odszkodowania powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić każdemu ze skarżących, z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, kwotę 2.500 EUR (dwóch i pół tysiąca euro), które mają być przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany od tej kwoty;
 - (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;
3. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego dotyczącą zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 19 października 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancelarz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący